

Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca. Cijena joj na godinu za našu državu 1 fr. a. vr. a za ino pokrajine 1 fr. 25 novčića i šalju se, kao i rukopisi, plaćenom poštarinom uredništvu.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

NAMIENJENA PUČKOJ POUČI, ZABAVI I GOSPODARSTVU.

Oglase uvršćujuć uz običnu cijenu, bez imenih dopisa ne prima, a rukopisih ne vraća „Uredništvo Vile“, koje se nalazi pod naslovom: Bogdása: z. p. Šomogy - Selye; županija Baranja.

SA PROZORA.

Sa prozora mog malenog
Gledao sam veće tio,
Gledao sam kako svietli
Bliedi na me mjesec mio.

Gledao sam zvezde sjajne
Kako liepo male sjaju,
I svojimi zlatni traci
Nasme rase, svjetlost daju.

Gledao sam nojcu crnu
Kako pušta svoja krila,

Pitao ju: šta mi sniva
Moja sjetna duša mila?

Gledao sam zoru ranu
Kako smješi na me milo,
Molio sam da mi kaže:
Šta je moje sunce snilo?

Sa prozora mog malenog
Gledao sam sunce sjajno,
Pito sam ga: šta mi radi
Moje milo čedo bajno?

Pito sam ga da li vidi
U mog zlata bjele dvore?
Molio sam da mi kaže:
Da li je moje čedo gore?

Sjajno sunce nije htelo
Odgovora meni dati; —
Više, više dizalo se —
Nije htjelo stati! —

J. Radubicki.

Do Boga uzdaj se u se.

Što bi smo radi da doživimo jest to, da oživi u nami i u svoj braći našoj vjera: iza Boga uzdaj se u se! Jer dokle se uzdamo u drugoga, dotle nećemo učiti misliti, razmatrati i tvoriti. A bez toga je životarenje, al ne život. Našega života vrelo nemože se nalaziti u drugom, već samo u nami. To ostaje istinom u fizičnom čudorednom i duhovnom pogledu. U pogledu osobnog, obiteljskog, občinskog i narodnoga kruga.

Ne vjerujem da bi se učen čovjek našao, koj bi to tajio. Pa ipak kamo god pogledamo, oni koji su u narodu i oko i uho; i um i razum, i srce i volju s obzirom na državni život sve ono što je u narodu živo, što djeluje i što tvori više okreću stranu zemlji, stranomu narodu, neg u njedra vlastitog življenja. Tim načinom ni najmanja zasluga po svoj narod nije učinjena, a zlotvoru je otvorena prigoda, da nas ukori, da nas pred domovinom kao vele izdajice obilježi.

To je ono zemljište, na kom raste bodljivo trnje, radi kojeg narodi, koji po Ugarskoj žive, mjesto da se skupljaju u niti sloge, sve se boljma tuđe i odaljavaju od nje.

Istina da tim pravcem državna sila kloni, al ona narodna i plemenska ni malo neraste. Mi to mislimo, da narode nikad neće drugo uvezivati, nego poviest, a ta se prede i izmotava ili silom ruke junačke, ili silom uma i razuma, koja sila nikad se nije drugčije, već uvijek pod zastavom narodnosti izvijala. Pa koja je nadvladala ta je gospodovala, košto je gospodovo kralj nad svom državom, velikaši nad pokrajinom, plemići nad selom.

Tko dakle veli, da je sad nastalo doba borbe narodnosti, taj očituje, da povestnicu nije razmatro, već samo događaje u svoj mozak, ko jelo u želudac trpo. Nastalo je vrijeme slobode, pa ko što je oslobođena zemlja i na njoj osoba, obitelj, občina i država, samovoljna gospodstva plemićah, velikašah i kraljevah, te ustavom samouprava svagdje uvedena, tako je samouprava na toliko već duh razvila, da je i školu i crkvu slobodom nadahnula; i nema sile koja bi na ovu il onu znanost, na ovu il onu vjeru čovjeka gibala. Dakle ovo je vrijeme

slobode i ustavnosti, koja nije li trpila, da bude država u obziru znanosti i vjere silovanju, ma čije volje podložena, neće ni to trpiti, da sve druge narodnosti, budu volji jedne i to ma koje podvrgnute: jer je to pojmu ustavne slobode protivno. Po našem mnenju treba da na ovaj temelj staju svi oni, koji za svoju narodnost prirodno pravo traže. To bo je tako čvrst temelj, koj nikakva sila neće uzdrmati, jer se ta izvija iz načela slobode i pravde. Te koje sile nije ta mati rodila, ona je sila samovolje, koja u duhu i srcu sadanjega čovječanstva neće stalnoga stana naći.

Drugo je što bismo od tih boracah želili: da vid svojega naroda uvijek u vlastitu nutarnost upravljaju, da nauči svoje sile upoznavati i razvijati.

Narod, koji je kadar ogromne sile fizične, čudoredne i duševne pokazati mora se poslušati. A ko te sile neposjeduje, već samo oči i uši uvijek upravlja sad Rusu, sad Prusu bit će preziran i vidit će, da će mu dušman bacati na oči, da nije vjeran sin svoje domovine, te zato da neima prava na pravo slobode i ustavnosti. Takovomu će se narodu porugljivo odvracati, ko što je nedavno „Reforma“ odvracala, da su to junaci dok se valja perom boriti i tintu prolijevati, a kad Magyar svoju britku sablju trgne, onda se svi kao zecevi povuku.

Mi izraz „Reformin“ nesmatramo čuvstvom naroda magjarskoga, ko što ni one, koji slovene Tatarom prisposobljavaju, nu opažavamo, da i ti ljudi u onaj razred spadaju u kom se nalaze oni, bili ma koje narodnosti sinovi, koji svojih surodnikah oči i uši na strane zemlje upravljaju. Zlu uslugu spravljaju domovini, mjesto da krče trnje nepouzdanosti, oni kuju gvozdeno bodeže, kojimi zadaju rane srcu bratinskomu.

Nećemo tajiti da se pomoću stranacah mogu naša braća u škripac dotjerati, al odtud neće crpiti korist Magyari, Slovjeni il Rumunji, već uvijek stranci. Narod koji neima sile fizične, čudoredne i duševne, nemože biti slobodan, jer nezna sobom upravljati. Taj narod mora postati slugom. Stanje Slavenah nemože se prisposobiti stanju Talijanah i Niemacah. Nas može Niemac, može Rus izjesti, al nikad osloboditi. Razvijajmo svoje vlastite sile, pa ćemo sigurno postati slobodni.

Stari rodoljub.

Mohač, 1526.

(Nastavak.)

Cijela vojska unizala se u dva, koliko moguće, dulja mejdanašta s uzroka, da ju lako neobkoli neprijatelj. Na desnu krilu prvoga bojišta stajao je Franjo Batjani, hrvatski ban, i Ivan Tahy. Lievo krilo opredjeljeno je erdeljskomu vojvodi. Nu budući je još počivao u Temišvaru, bješe ono povjereno Petru Perényiju. Na čelu toga krila bijaše više visoke gospode, kao: Antun Paloczy, Franjo Homonaj, Gavril Perényi, Tomo Zécy, Andrija Batory, Mirko, Cibak, i drugi. Za lievim krilom uzastopce poredano bje 80 topovah. A jedno mejdanište bijaše udaljeno od drugoga za jedan utr. S obih stranah štitilo je konjaništvo pješačku vojsku razredjenu u četir jaka odjela. Prva tri odjela vodio je: Tárczay, Korlatkej i Trepka, poljački junaci. Iza njih sledila je jezgra ugarske vojske, a usred nje stajao je nepomično kralj.*)

Desnomu krilu o čelu bijaše Salkan, prabiskup ostrogonski, a do njega u dugoj povorki: Simo Bakač (Erdődy), biskup zagrebački, Perényi velikovradinski, Moré pečuvski, Brodarić, kancelar, sriemski, i Palisna djakovački biskup, te Bebek predstavnik (prepošt) stolnobiogradski.

Iza njih stajahu kraljevi tajni savjetnici i komornici, kraljevi štitnici; neposredno do njih iza kraljevih ledjah plemenče: Zetrik, Stjepan Majlat i Gašpar Horvat, meštar konjaništva, s mnogobrojem hitrih konjaha.

Lievomu su krilu pridruženi i kralju na lievo postavljeni bili: Stjepan Batory, palatin; a do njega biskupi: Blaž Pakši gjurski, Ivan Ország vacki, i Franjo Kaholi čanadski. Jegerskoga biskupa među njimi nebiaše, jer ga je kralj još iz Bate poslao kraljici u Budim.

Ta četiri reda na ravnu bojištu zatvaralo je 1000 oklopljenih jahalaca, među kojim bijaše Ivan Drágfy, zemaljski sudac zemaljskom zastavom, al bez mamuzah, usljed давnog ugarskog običaja. A običaj zavjeravao je poštenjem, da zastavnik sa bojišta nesmie pobjeći.

Podnu sve vojske bijaše najposlje 2000 kopljonošah, zaštićujućih tabor otraga učvršćen obkopom.

Tako je stajala ugarska vojska, koje nije riesio ni grm ni gaj, ni gora ni voda, izim čeljske močvare, pune mulja i vode, sljevajuće se u Dunav, što ju izprekrila trska, rogoza i žabjak, djeno su kašnje zaglibljene hiljade izgubile glavu.

Spred ugarske vojske vuče se polukružan brieg, a iza njega po dolini silan turski tabor. S ove strane mohačke cjeline leži Šatorišće (zaonda Földvár), niz koje se pruža podolje, na kom su smješćeni turski topovi. A kršćanskomu oku to nesretno mjesto prije sječe bijaše tajna.

Djedjernoj i za boj posve spremnoj vojsci predstavio je palatin osobno u osobi kralja, da nedvoji u njegovu prisutnost, te da se njom ohrabre još žesće i odvažnije. Kralj pako, kudgod je jašio, svud je sokolio i podžigao vojnike vatrenimi riečmi, dozivljuć im u pamet stare slave, ubrane djedovi na bojnih poljih, spominjuć ozbiljan sat, te od junaštva i pobjede sreću, a od biega i malodušja propast sinje domovine!

Svršiv tim pobudu vratio se u srce vojske, na svoje mjesto. I u taj mah zahuknu trublje i zajeknu bubnji: oglas da se počima bitka. Al na to je još sveudilj turska vojska stajala nepomično iza briega. Zahman su Ugri jurišali, nišanili, izazivali Turčina, on je otezaao, on se nije pokazao. Te je ugarska vojska najtežjom neuztrpljivosti čekala punih osam sati početak bitke.

Jer su Turci bojem tako dugo otezali, slutili su nekoji od naših, da ih Sulejman kani il umamit u goričke prodole, il da je kani dugim čekanjem oslabiti, te su već htjeli da okrenu natrag.

U tom upazi Tomori zvjezdaške puške (7000) turskih konjanikah, dje se spuštaju s briega prot ugarskomu desnomu krilu.

Tomori je naslućivao njihove misli, te zapovjedio kraljevoj tjelesnoj straži, da jim pojuri nasuprot i smete jim nazore i napore. Nu ona, izgovarajuć se da štitē kraljevu osobu, nehtjede da ga ostavi. Tomori joj rekao, da je zato šalje što nebi rada da oslabi krila redovne vojske. Pa dočim je na to i kralj privolio popuste junaci i zajure na dušmana.

Jedva što se Tomori vratio na prvašnje svoje mjesto, ugleda kretajuću se tursku vojsku. Vidje dje se približaje sultan, štićen jakom stražom svoje osobe, u slici polumjeseca. I u tom se strelohitrno trgne kralju, zovne cijelu vojsku na boj i, za čas je opet na svome mjestu.

Pōdne je, Mohačka zvona oglašuju kobni dvanajsti sat, da se kršćansko srce skruši i uteče Gospinoj zaštiti. Al zahman romone zvona, srca ugarske vojske oglušuju se na njihov poziv!

Turci se penju na glavice visočinah, djelećih dva protivnička tabora. Ugledavši Sulejman ogromnu ugarsku vojsku, padne na kolena, razkrili prama vedru nebu ruke, zaori silnim glasom: „Moj Bože! Možni, jaki Bože! Obrano i pomozi naša! Pomozi Svomu puku muhamedanskomu!“ i prignuvši k zemlji lice, zadrhta i zaplaka.

U taj mah udare trublje i bubnji u svoj kršćanskoj vojsci. Kralju stave na glavu šisak (kacigu), a smrtna bledost obhrva mlad obraz njegov.

S visočinah ori se turski urnebesni „Allah!“ a s ravne mohačke poljane kršćansko „Sveto Ime Isusovo!“ — i, prsa o prsa sgrabe se dvie hrabre vojske i provale u užasnu krvavu sječu.

Odmah s početka izpali Tomori topove, nu neznatnom škodom po dušmansku vojsku. Jače sieku mišice s obie strane jednakoim vještinom, uztrajnosti i gordim vitežtvom.

U najžešćoj sječi neuzmiče nitko. I dje se gubi plamen junaštva, tu srca podpaljuje gromovita rieč Tomorijeva. Okolo naokolo bregove pokrivaju žrtve mrtvih, dok u zemljotresu, kiši tanelah i oblacih puščana praha neuzmače Turčin. I jaka tjelesna straža osobe Sulejmanove okreće kršćanstvu ledja. Za njom nagne i tursko konjaništvo budi da se pritajilo, budi da je moralo, te počē uzmicati prama Šatorišću, da domami našince pred turske topove smještene tuj u podolju.*)

Na gromku rieč Tomorijevu vojska je ugarska nemilo progonila turske bjegunce. I to gonstvo računamo u prvi sukob i pobjedu.

Zadimljenoj, znojnoj i prašnoj vojsci, radostno kličućoj i čvrsto stojećoj, dotrča s traga Andrija Batory zavapiv: „Junaci, naša je pobjeda! Bježi dušman, za njem u potjeru!“ Te nagnu s kraljem zajedno za bježućimi turskimi četami.

U potražaju vikne Batory i Ljudevitu: „napried kralju, tvoja je slava!“

(Sledi.)

SELJAK „VILI.“

Zapivala ravne Bačke Vila.
Od radosti iz svih svojih sila,
I uzela brime svoje na se.
Da nam nosi svakojake glase.
I dozivlje narod bunjevački,
Bunjevački jošter i šokački,
Da se od sna vi sada prenete.
I da glasa moga poslušete:
Oj narode, moj mili brajane,
Pozdravljam te širom na sve strane
Odkako me majka porodila
Nisam stobom ovo besidila
Ja nemogu nadalje podniti
Niti jada srcu odoliti,
Koji hoće neka me poslušati:
Akomu je duh slavenska duša
Nek netare jezika matere
Koji nama svoj položaj stere,
Da narodnost i viru branimo
Dok smo živi da se nesramimo!
Vidila sam u tudjini svoga
Slovinskoga roda milenoga
Bez nauka i jezika svoga.
Bez prosvite i bez narodnosti.
Avaj majko da teške žalosti!
Tudjih knjigah on se držo kruto,
Koje su ga odmamile ljuto

*) Kralj duhom i kriepošću izvrstan, ures i nada domovine, veli Brodarić.

*) Brodarić.

I privele u tudjinsko jato,
Obrati se bunjevačko zlato!
Ljub si jezik rano materina
Kojim te je odvojila sina.
Spoznaj jednog tko si i kako si —
Narodnostju svojom se ponosi!
Izbavi se ti iz tudjeg mraka.
I izidji iz tamnog budjaka
Jer i Bogu već je omililo
Da se vratiš u slavensko krilo!

M. P. Čavoljac.

Ciène pri novih mjerah.

2. Akove u hektolitru, litru i centilitru.

I akov bečki	koliko ima			I akov bečki	koliko ima		
	h	l	cl		h	l	cl
1 a. ug.	54	33	60	b.	36	95	30
1 a. b.	56	60	70		39	61	20
2	1	13	20		80	45	27
3	1	69	80		90	50	93
4	2	26	40		100	56	58
5	2	82	90		200	113	17
6	3	39	50		300	169	76
7	3	96	10		400	226	35
8	4	52	70		500	282	94
9	5	9	30		600	339	53
10	6	65	90		700	396	12
20	11	31	80		800	452	71
30	16	97	70		900	509	31
40	22	63	60		1000	565	90
50	28	29	40				

3. Microve u h-tre, l-tre i cl-tre.

Microv	koliko			Microv	koliko		
	h	l	cl		h	l	cl
1 pož.	62	50	60	b.	36	89	20
1 beč.	61	50	70		43	4	10
2	1	23	—		80	49	18
3	1	84	50		90	55	33
4	2	45	90		100	61	48
5	3	7	40		200	122	97
6	3	68	90		300	184	46
7	4	30	40		400	245	94
8	4	91	90		500	307	43
9	5	53	40		600	368	92
10	6	14	90		700	430	40
20	12	29	70		800	491	89
30	18	44	60		900	553	38
40	24	59	50		1000	614	86
50	30	74	30				

N. pr. 2. 86 holbih i 1/2 sajtljika koliko iznosi po novoj mjeri?
Vidim na skrižaljki da:

80 holbih iznosi 56 l. i 59 cl.
6 " " 4 " " 25 "
1/2 sajtljika pako su 53 "

Dakle: 85 holbih i 1/2 sajtljika iznosi: 61 l. 36 cl.

Ili: 1. 426 akovah koliko iznaša u novoj mjeri?

Vidim pod br. 2. da:

400 akovah iznosi 226 h. 35 l. i 60 cl.
20 " " 11 " 31 " i 80 "
6 " " 3 " 39 " i 50 "

Dakle 426 akovah iznosi 241 h. 6 l. i 90 cl.
(Sledi.)

Uvjeti duga života.

Piše M. B.

Nećemo nipošto niekati upliv tiela na duh; ali tim manje premoć duha nad tielom. Premoć ova i sila može bolesti prouzrokovati, može ih i izliječiti, dapače može ona ubiti i opet oživjeti. Imade slučajevah dje je čovjek niekim silovitim, munjini sličnim učinkom duha na tielo umro i opet drugih slučajevah, dje je takov duševni utisak nesviest, uzetost, krvotočeje i druge bolesti proizveo. A koli često su najteže bolesti jedino veseljem, i pobudom duha izliječene! O kaku čudnovatu moć posjeduje duh nad tielom! Po tom su sloboda duha, bezazlenost, nevinost čudi i čistoća srca glavni uvjeti zdravu i sretnu životu. Sto je čisto tielo, n. pr. čista voda, čist papir i. t. d. svi znamo, nu neznamo, što se pod čistoćom duha i čudi razumieva? Dobra čud, dobro srce je ono, koje se nepovlači za zlimi misli, koje neuznemiruje kakva nevaljala strast i požuda. Kaogod što bistra voda riekca ili jezero mutni postaju, ako se bura na nje nadvije i u silno gibanje stavi, isto tako zakalja se i naša duša, čim zločeste misli, želje, nevaljale požude i pohote u njoj uzplamte i nju uznemire. Ovamo spada n. pr. ljutost, žestoki potresi čudi ili afekti razni, čime ciela čovječija duša mutna i nečista postaje. Pa tko nezna kako nam je pri samo doživljenih slučajevah bilo, kako u onaj mah ništa ni misliti nit presuditi, ništa brezprikorno poduzeti nemogosmo. Duša nam je naličila za onda zrealu, koga si svojom sapom zadahnuo tako, da ti se čisto nemogaše pokazati dokle slapovi s

porvršine neizhlapiše. Srdita duša ti je dakle nečista duša. Isto to je reći o zavisti, izpraznosti, oholosti, razbludi i pohotnosti, koje dvoje zadnjih je ona nesretna pečina, o koju se mnoga duša i tielo skrha! To je ona šuljajuća i s početka jedva opazljiva duševna i tjelesna kuga. Zato se čuvajmo društva bezstidnih, bludnih i nevaljalih ljudih, koji nevine duše ma koga spola svojim opakim primjerom žalibože sasna lako zavesti mogu. I ako baš moramo s takvimi u doticaj doći, sjećajmo se viek opomene našega Spasitelja: „Blaženi čista srca!“ Bludna bo duša je nečista, po tom i nesretna, veoma nevoljna duša, koja većinom neizlječiva postaje. Takov čovjek viek je nemiran i nezadovoljan, pak zato tripud blaženi mirni, dobročudni, pomirljivi, ljubeznivi, uredni, čedni, milosrdni i pravedni!
(Sledi.)

Hercegovački vojvode.

Šest hercegovačkih vojvodah vodi danas po dolinah, prolo-nih i gorah zemljom Hercegovah 8000 ustaških poizbor junakah. Za fermanc seralja i reforme papira neodlažu oni čorde demes-kinje, ledenicah (srebrnih kuburah) i ljutih pušakah, dok je od njih i jednoga živoga. „Il junačka smrt, il podpuna sloboda!“ — ako ni jedno ni drugo, a ono viteško hajduetvo kroz Bosnu i Hercegovinu dotmar, dok sivi Balkan neuzplamti vatrom osvete, urezano njihovu oružju, kuca u njihovih srecih, odjekuje s njihovih ustah.

Na Sutorini gledamo tu junačku vojnu slobodnih, najhrabrijih junakah. S lica svakomu odsjeva munja žedje za „kršćanstvom i slobodom.“ Čiča zima je kano prestala, gora lista, eto Gjurgjev-danka a š njem i bratskoga sastanka. Izmed njih je:

Lazar Sočića Riestov, vojvoda pivski. Mlad junak, srednjega stasa, neko 35 godinah, krasna obraza, dugačka, žuta brka, a plavih očuh. Na njem je crnogorsko fino odielo, a na noguh čizme do koljenah. Za pojasom mu dvie ledenice, a o boku krivudasta sablja zlatnim balčakom. Na kapici mu grb sa dvie sabljice, obilježje komandiera crnogorskoga. Rodio se u Pivi, dje ga malana stric glasoviti Hadži-Teodozije, iguman pivskog manastira, učio knjigu. Postrižen u Hilendaru poginu Teodozije za prvog ustanka u selu Mratinju od vojske Dedage-Čengića, koji je nedavno ubijen. Lazar je stričeve kosti prenio u Pivu, te g. 1860—1861 biaše perjanicom vojvode Zarka Lješevića. Kad je Vukalović odstupio, turska vlada imenuje Lazara juzbašom (zapovjednikom nad 40 pandurah). Čim je Nevesinje planulo, digne Lazar s pokojnim Vulom Hadžićem Pivu na oružje, a vojska po Vulovoj smrti izabere Lazara za vojvodu.

Drugi je:

Melentije Perović, arhimandrit manastira Duži, a sad vojvoda šumski. I on je oko 35 godinah, nu je nešto višji od Lazara. Okrugla lica nosi on gustu, smėdju, bradu i brkove. Odjeven inače kao Lazar ogrnuo se kabanicom crna sukna. Melentije se rodio u Gorici kod Trebinja. Za prvog ustanka, još mlad čovjek, mnogo je pretrpio od austrijske vlade. A kad se ustanak smirio imenuju ga arhimandritom dužkoga manastira. On danas s Lukom Petkovićem predvodi šumljake. Brat mu je svāk Lazaru Sočiću

Treći je:

Bogdan Zimončić Acimov, vojvoda gacki, muž veličanstvena stasa, ogrnut crvenom kabanicom. Broji 60 godinah života, patuje, nadanja i vojevanja. Po kretanju sudeć mislio bi da je mladjan vitez, komu prikuckuje sablja o vitke noge. Na krasnom licu čitaš mu junački život, a častna osieda brada i junački breći kite mu obraz. Njegovo je ime čvrsto skopčano sa nevoljom i slavom zemlje Hercevanah. On je unuk kaludjerov rođom G. 1851 kad je Omerpaša s velikom vojskom udario u Hercegovinu izabere si narod Bogdana za vojvodu. Za prvog ustanka biaše šest vojvodah: Vukalović, Jovan Bačević (otac nedavno poginuvšega Maksima), Lješević, Cerović, Milan, Vukov i, sedmi naš Bogdan. Prestalim ustankom više putah ga je zatvarala i kinila turska vlada, nu napokon ga imenovala članom meldžiza (sudišta). Pa jer mu se Turci nisu nikako povjerali, to pobjegne na Grahovo, a knez Nikica imenuje ga svojim viećnikom.
(Sledi.)

Viestnik.

— Presv. gosp. Juraj Dobrila, biskup tršćansko-koparski, usreo je nedilje šesdesetnice o. g. nadpastirskim važnim listom svećenike i područne Si vjernike. U toj krasnoj poslanici, pisanoj angličkim zvuci divnoga jugoslavenskoga jezika, opominje Svoje vjerne na pokoru u dane ove svete korizme, da se o uzkršu čisto izpovjedi i skrušeno pričeste. Upozoruje, uzoriti vladika narodni, duh. pastire na prvu izpovjed i pričest mladeži, i poučava roditelje da čistim naukom sv. crkve pune duše i srca svoje djeca, nad kojom plaču da su neposlušna i razuzdana. Za ugled im stavlja roditelja Abrahama, Izaka, Jakova i Joba, te poslušna sina Salomona, Tobiju i Isusa. Te kako začima mirom i pozdravom, tako završuje blagoslovom liepu ovu poslanicu, nadovezanu „dopusćenjem“ glede mesojedjah. Dopusća vjernim Svoje biskupije, da smu ciele korizme mrsiti za objeda, a nediljom i za večere, zabranjujuć smjesu mesa i ribe. Izuzima petak i subotu svake nedilje, čistu sriedu (1. ožujka), kvatrenu sriedu (8 ožujka), noćnik sv. Jozipa (18. ožujka), blagoviesti Bogorodičine (24 ožujka), te 4 stražnja dana velike nedilje (12. 13. 14. i 15. travnja). Sve korizme i postnih dneval dozvoljuje blagovanje jajah i mlička: prenašajuć ovo „dopusćenje“ na redovnike i opatice, ako nisu po prvih svoga reda strozi-jemu postu obvezani. Izuzima mladost, starost, nemoć, ubozivo i ine prave potrebe, u kojih se vjernici nahode: i imaju obratiti svomu župniku, kojim biskup daje vlast, da jim to dopuste u korizmi i u postec dane svega ljeta osim sva-koga petka, posta za Svesvete i za badnjak. Svikoliki pako, veli nek nado punjuju post molitvami i dobrimi djeli u dnevih evo nevoljah, u kojih uzdiče sv. crkva i sve čovječanstvo. — Sve grane sjevernih i južnih kat. slavenah imadu nadpastirah svoje krvi i svoga srca, samo granica Bunjevcah i Šokacah bez njih kuka Bogu pravednomu: *rorate coeli de super!*

— Gradjani „jugoslav. sveučilišta“ u Zagrebu razaslaše štov. bunj. šokackim čitaocem našim s prošastim br. Vile pod egidom nar. poslov. „mlada ljeta, nada svieta“ poziv da se i mi ovdle uz radnju, javljenu u 3 br. našega lista do konca travnja sjatimo predplatom na knjigu zabavnu i poučnu „Hrvatski Dom“, koja će u 20 tiskanih arakah „sa mladoga hrama znanosti“ kon cem srpnja o. g. ugledati sviet. Sveučilište postoji od 19. list. 1874. a mlade sile njegovih rodoljubivih gradjanah diakah udaraju odličnim putem bečkoga „Velebita“. Na noge dakle Bunjevci i Šokci, kucajte na zlatna vrata „Hrvatskoga Doma“ i, predplatite se jednim stoćinjakom na taj krasni zabavnik „mladih ljetah, nadu svieta!“

— Kad je jedan visoki dostojanstvenik u Carigradu htio sultanu da razloži koli su potrebne reforme Andrašijeve Bosuo i Hercegovini, tolikoga je putah sultan čušnuo, koliko je točakah u reformah! „P. Lloyd“ dodaje „da bi takvo veličanstvo trebalo zatvoriti u ludnicu.“ Pa da padiša ina volje, da se provedu reforme?!

— U gradu Gnězdnu čame danas utamničena dva posvećena kat. biskupa: Janicevsky i Cybichovsky, a za paderbornskim biskupom Konradom Martinom potjerala je hajku njemačkopruska vlada. Medjutim tavičerna prabiskupa Ledochovskoga imenuje papa ovih danah stožernikom.

— Mi smo nedavno spomenuli, da Daljok a baranjskoj županiji prvi igra kolo. Al ko što smo tada pomišljali na dobro, sad žalostju razumievamo, da se tamo uvrzolilo i zlo. Jer u mjesec danah s nasilne smrti paše žrtvom tri života. Na dan sv. Stjepana mučenika pr. g. našli su doslje neznanom rukom usmrtila 30-godišnjega momka, ostavivšega sirotnu majku i brata iza sebe. 13. siječnja o. g. zaklo se ovejima škarama jedan tamošnji seljak od 35 godinah. A 22 siječnja ubiše tamošnji pijanci junaci novaka vojaka svoje obćine u krčmarovu dvoru. To su žalostni pojavi medju Daljočani, koji ermu ljagu bacaju na naš dobroćudni i poštenj narod, U Daljoku nema ni Švabah, ni Magjarah, — tamo je čist, ovejani Šokac jedne vjere, jedne crkve, jednoga jugoslavenskoga jezika i jednoga krštenja, pa nas duša boli, kad nam iz prve naše obćine okraj Dunava stižu toli ermi glasovi. Al da, dok u švabskoj obćini i birtaš i čitit propada, u Daljoku se bogati; jer jedan pije na vjeru do bubnja, drugi jede za kradju iz dućana, — pa tko da te spasi, ako nećeš sam, kukavni moj narode!

Gospodarstvo.

O gojitbi telicah.

Premda je istina da se Slaven najradje zabavlja s ovcami, valja da ipak mu priznamo i tu vrlinu, da miluje svaku stoku, pa tako rado odhranjiva i telice. Ni tim ga nebi mogao potvoriti da on nebi volio gojno, no mršavo meso, ipak se nemože tajiti, da se je južni Slaven dosele veoma riedko bavio mišlju: da što dalje stupamo u promienljivih odnošajih društvenih, to da vidnije postaje, da se moramo oprijateljiti s pojmom; da odsele nemože biti po nas koristno samo nastojati stoku sporiti, već da će biti po nas jedino plodonosno, ako naučili budemo kako valja svaku stoku uzgajati. Jer što je stoka gojnija, to je težja; dakle će se skuplje platiti, a i meso će biti sladje i po ljudstvo beričetnije.

Malo će vremena još proteć, pa će se svake stvari najviše po težini prodavati, da bude prodaja i kupovina pravednija. Telad se možu dvovrstnim načinom gojiti.

Prvi je: kad je telad već navršila tri nedilje uz sisu, onda se razstavi od matere, i u jednu tamnu staju (štalu) premoste. Staja da je uvijek čista, i zato u Austriji na podu imadu široku žlieb (kanal) drvenom rešetkom pokriven, u koju cure galebe. I tu se hrani telad, jedino mliekom 7—8 nediljah. Svaki dan

joj sporoc kolikoću mlička na toliko smlaćena, kako se iz materinih sisah dobiva, da se poslednje dvie nedilje svaki dan jednomu teletu izda ono: što se od dvie krave namuze.

Druga vrst gojitbe je prvog spodobna; samo što ovdle već netreba da je štalu mračna, već samo čis.a. Mličko se isto onako izdaje kao i u prvom načinu, samo što se ovdle uz mličko daje brašno samljevena graha, graška il ječma; a u oba načina treba pred telicima držati vazdan velik komad krede, da se njom telad po volji može nasladjivati. Tim načinom prvo telad veoma otežća a drugo fino meso dobiva, pa dvostruko plati sve ono mličko, sto je potrošila, još i tamo dje se ono najskuplje prodaje.

Stari rodoljub.

Svaštice.

— Njeka žena skrpeljila se s drugim, te ostavila svoga muža. Priljubodnik ju jednoć dobro izmervačio i odtjero. A ona će kud kam? pa k mužu natrag. Oprosti mi, dragi mužu, oprosti što sam te ostavila! Neće te više ostaviti; jeli da ćeš mi oprostiti? Oprostit ću ti, reče muž, što si me ostavila, al ne što si mi natrag došla! pa udri dajakom.

— U nekom selu došao vjeroučitelj (kataketa) u mužku školu. Tu zatekao i jednoga člana školske stolice, te začeo odmah izpiti-vati djecu. „Kaži mi, ti, hoće li ovaj svit do vika trajati?“ „Neće“, odgovori dieće. „Da kad će mu biti konac?“ Diete umukne. „Neznaš je li?“ rekne mu kataketa „nu tog i nezna nitko. Al za cielo da već neće dugo trajati. I da sam ja Bog, ja bi ga već davno utamanio!“

— Rimskoga cara Augusta oslobodio je u bitki kod Akciuma jedan hrabar vojak. Slučilo se, da su zavidni častnici vojske toga vojaka pozvali jednoć na sudište i odlučili da ga ustriele. Vojak ode caru i umoli ga da ga brani. Car mu obreče, da će poslati jednoga dvorjanika koj će ga braniti na sudištu. Ej, zmožni vladaru reče junak, nisam ja drugoga slao da te obrani kod Akciuma, već sam išao sam u kišu strieljah za tvoj život! Cara se to taknuo tako jako, da je glavom brantio i obranio vojaka.

Zagonetka.

Strašna vatra, grozna jeka
U ratu, pri svečanosti,
Prši strah i na sve čeka
Da tla satire s površnosti;
Tomu čudu od požara
Prired začitaj ime s traga:
Vidit ćeš ga u ratara
Za koricu hljeba draga.

ZAGONETKU u 3-em br. „Vile“: puška — čuška, riešila je jedino pl. domorodka gospodjica Slavica Dražičeva u ZAGREBU.

CIENA HRANE: na Bajskoj pijaci dne 29-og ožujka 1876. (Uzima se po 100 kilogramma težini.) Čisto žito najbolje: 10 frti 50 novčića; srednje vrsti 9 fr. 60 nč. Napolica najb. 7 fr. 40 nč. sred. 7 fr. 20 nč. — Raž najb. 7 fr. 35 nč. sred. 7 fr. 20 nč. — Ječam najb. 6 fr. 10 nč. sred. 6 fr. — nč. — Zob najb. 8 fr. 40 nč. sred. 8 fr. 20 nč. — Kukuruz: 4 fr. 40 nč. — Proja 4 fr. 30 nč. — Grah 6 fr. 40 kr.

Visina vode dunavske 30-og ožujka 1876.

Budapešt: 5.28 M. nad 0 (ništicom) raste.

Požun: 3.80 M. „ „ opada.

Vrieme u Baji — veoma liepo prolietno.

Poruke uredničke:

Javljam velešt. Vilinim predplatnikom, koji na list kasno predplatije i još svejednako predplaćuju, da su prvi brojevi Vile razgrabljeni. Četvrti godine blaše za predplatu, il barina dojavu, dovoljno vremena, a mi hvalimo Boga, što još dosad možemo podmirivati izdašne štamparske troškove, nekino li da jih nemarom dotičnikah na vlastiti uštrb dvostručimo. Zadoljiti se dakle, molimo, svaki brojevi tekućimi iza stignute predplate!